

Przewalskipaard

Het Przewalskipaard is het enige nog bestaande wilde paard. Het is ook de voorouder van alle paarden die wij tegenwoordig als 'huisdier' houden; van de grote Belgische knollen tot de kleine Shetland pony's. Daarom wordt dit paard ook vaak 'oerpaard' genoemd. Het Przewalskipaard heeft zo'n ingewikkelde naam omdat het in 1879 in Mongolië werd ontdekt door generaal Przewalski. Het paard werd naar hem vernoemd. Bijna een eeuw later, in 1968, stierf het Przewalskipaard in het wild uit. Tegenwoordig worden er weer Przewalskipaarden uitgezet in Mongolië.

Paspoort gegevens

Przewalskipaard	<i>Equus caballus przewalski</i>
Verspreiding:	westelijk Mongolië, noordwest China en oost Kazakstan
Voedsel:	vooral gras, maar ook planten, wortels, boombast en blad
Leeftijd:	20 jaar, in dierentuinen tot 25 jaar
Gewicht:	200-350 kg
Draagtijd:	11-12 maanden
Aantal jongen per keer:	1 veulen per keer
IUCN-status:	bedreigd in 1968 uitgestorven in het wild in 1992 voor het eerst weer uitgezet in het wild (Mongolië)

Hoe zie ik er uit?

Overeenkomsten en verschillen

Przewalskipaarden zijn de enige nog bestaande wilde paarden. Ze zijn vrij kleine, stevige paarden. Met hun korte poten en korte hals lijken ze wel wat op pony's. Ze wegen 200-350 kilo en hebben een schouderhoogte van zo'n 130 cm. De kop is vrij groot en ze hebben sterke kaken. Maar er zijn ook andere, duidelijkere verschillen met onze tamme huispaardenrassen. De manen van het Przewalskipaard staan altijd rechtop, en ze hebben geen haarlok over het voorhoofd. De staart lijkt op die van de ezel en de zebra: korte haren bovenaan en alleen lange haren aan het uiteinde van de staart. De kleur van de vacht verandert van roodbruin op de rug en de flanken tot bijna wit onder de buik. De vacht is in de winter langer, dikker en lichter van kleur dan in de zomer. Over de rug van het Przewalskipaard loopt een donkere streep, we noemen dit een 'aalstreep'. Fjordenpaarden hebben ook zo'n aalstreep. De onderbenen van het Przewalskipaard zijn aan de voorkant donker en aan de achterkant horizontaal gestreept, net als bij zebra's. De snuit is altijd licht van kleur.

Oneven?

Paarden zijn onevenhoevigen. Dat betekent dat ze een oneven aantal gehoefde tenen per poot hebben. Paarden hebben net als ezels en zebra's één hoef per poot.

Tapirs en neushoorns zijn ook onevenhoevigen, maar zij hebben drie gehoefde tenen per poot.

Waar woon ik?

Ook in Europa

Przewalskipaarden bewoonden ooit de open grasvlakten (we noemen dit steppen) van westelijk Mongolië, noordwest China en oost Kazakstan. Nog veel eerder, tijdens de laatste IJstijd, kwamen deze wilde paarden in heel Europa voor. Vooral in Frankrijk en Spanje zijn veel grottekeningen gevonden van het paard. Sinds 1968 waren Przewalskipaarden uitgestorven in het wild, maar tegenwoordig worden ze opnieuw uitgezet in Mongolië.

Taaie paarden

Het Przewalskipaard leefde op grote, kale grasvlakten waar 's winters maar weinig voedsel te vinden is omdat het er dan erg koud kan worden. Het zijn dus sterke, taaie paarden. Tijdens de koude winter kunnen ze hun hartslag én hun lichaamstemperatuur verlagen (tot zo'n 15 graden), waardoor ze veel energie besparen.

Wat eet ik?

Echte grazers

Przewalskipaarden zijn echte grazers. Op de steppen van Europa en Azië, waar ze ooit leefden, groeiden harde grassen. De kiezen van dit paard zijn dan ook goed aangepast aan dit voedsel; met de scherpe richels kunnen ze het harde gras goed vermalen. De kiezen zijn ook erg hoog. Zo kunnen ze lange tijd gras malen, voordat ze versleten raken.

Grote eters

In deze harde grassen zitten maar weinig voedingsstoffen, daarom moeten Przewalskipaarden veel eten om toch genoeg energie uit hun eten te kunnen halen. Ze grazen dan ook 60 tot 80% van de dag. De bacteriën in de grote blinde darm helpen mee om zoveel mogelijk voedingsstoffen uit het taaie gras te halen.

Mijn familie en ik

Harems

Przewalskipaarden leven in harems. Dat zijn groepjes die bestaan uit een hengst en 3 tot 6 merries met hun veulens en jaarlingen (jaarlingen zijn veulens van het jaar ervoor). De veulens worden in het voorjaar geboren, na een draagtijd van 11 tot 12 maanden. Het veulen drinkt bij zijn moeder tot het ongeveer een jaar oud is. Maar als het een paar weken oud is begint het ook al zelf gras te eten. Als jonge Przewalskipaarden 1 tot 2,5

jaar oud zijn, verlaten ze de groep waarin ze geboren zijn. Na 2 tot 3 jaar zijn ze volwassen, maar een merrie krijgt haar eerste veulen meestal pas als ze ongeveer 5 jaar oud is. Na een paar jaar wordt de leiding van de groep overgenomen door een jongere, sterkere hengst. Jonge hengsten die (nog) geen eigen harem hebben leven vaak samen met andere hengsten in mannengroepen.

Vluchtdieren

Paarden zijn vluchtdieren; als er gevaar dreigt rennen ze hard weg. Veulens kunnen een uur na de geboorte al staan en lopen, zodat ze meteen met de groep mee kunnen trekken. De ogen van het Przewalskipaard zitten aan de zijkant van de kop, zo kunnen ze een groot gebied overzien en roofdieren al van ver zien aankomen. Przewalskipaarden kunnen ook goed horen en ruiken. De oren zijn heel beweeglijk; ze bewegen in de richting van het geluid om dit beter op te kunnen vangen. Als paarden iets bijzonders ruiken, trekken ze hun bovenlip op. We noemen dit 'flemen'. Paarden gebruiken de geur van urine, mest en zweet om hun kudde terug te vinden en om hun territorium af te zetten. Om de band met hun groepsleden te versterken 'knabbelen' de paarden aan elkaar. Zo verzorgen ze ook meteen elkaars vacht, wat tijdens het verharen erg handig is.

Help!

Uitgestorven, of toch niet?

Het Przewalskipaard werd pas heel laat ontdekt, in 1879. Generaal Nikolai Przewalski was in opdracht van de Russische tsaar op ontdekkingsreis in Mongolië en ontdekte daar dit wilde paard. In die tijd was het Przewalskipaard al erg zeldzaam. Omdat het paard zo zeldzaam was, wilden dierentuinen en rijke mensen maar wat graag een Przewalskipaard hebben. Maar de grootste bedreiging voor het Przewalskipaard waren de vele landbouwhuisdieren die hun leefgebied begraasden. Daardoor bleef er te weinig voedsel over voor de wilde paarden. Ook werd er op de wilde paarden gejaagd vanwege het vlees. Niet veel later, in 1968, verdween het laatste wilde Przewalskipaard uit Mongolië.

Terug naar de natuur

Ook in gevangenschap waren er bijna geen Przewalskipaarden meer over. Door met de dieren te fokken, hielpen dierentuinen mee om te voorkomen dat het Przewalskipaard helemaal uit zou sterven. Er waren toen nog maar 13 dieren over! In dierentuinen werd er met deze 13 overgebleven paarden gefokt, tot er weer een paar honderd waren. In 1992 werden de eerste paarden zelfs weer uitgezet op de steppen van Mongolië.

Nadat het Przewalskipaard bijna uitgestorven was, leeft het nu dus ook weer in het wild! En dat is niet alleen goed voor het Przewalskipaard, maar ook voor andere dieren en planten. Speciaal voor het uitzetten van de paarden werden er natuurreservaten ingesteld om de paarden te beschermen. In deze gebieden worden tegelijkertijd ook het landschap en alle andere dieren en planten die er leven beschermd. Maar in de barre koude winters

sterven er jaarlijks diverse Przewalskipaarden. Het blijft daarom nog steeds belangrijk om Przewalskipaarden in dierentuinen te fokken en ze uit te zetten in Mongolië.

Wist je dat...

- ... Przewalskipaarden heel wild zijn? Deze paarden zijn net als zebra's te wild om tam te kunnen maken.
- ... het Przewalskipaard in Mongolië 'Takhi' wordt genoemd; dit betekent geest

Filmpjes

[Filmpje over het terugbrengen van Przewalskipaarden naar Mongolië.](#)

[Engelstalig filmpje van National Geographic over Przewalskipaarden in Mongolië](#)

En hier nog een paar mooie [filmpjes van de website van ARKive](#)

Wil je weten, in welke dierentuin je deze diersoort in het echt kunt zien, gebruik dan de 'Dierzoeker' op www.nvddierentuinen.nl.